

Written by ПОЗНЯКОВ СПАРТАК ПЕТРОВИЧ, д.ю.н., доцент, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів та природокористування України (м.Київ)
Thursday, 03 October 2019 18:50

Сфера інтелектуальної власності на комп'ютерні програми для України є однією із нових, стрімко розвиваючих сфер, що потребує додаткових наукових досліджень щодо ефективних юридичних можливостей організації захисту прав. Насамперед це стосується наукового пошуку нових форм, засобів і методів розвитку законодавства, а отже й методології правотворчості у сфері захисту права інтелектуальної власності на комп'ютерні програми. Теорією права сформовано уявлення про правоутворення, що здійснюється за рахунок внутрішніх ресурсів суспільства, тобто свободи діяльності і правопорядку [1, с. 205]. По суті викладених у проаналізованій нами літературі теоретичних уявлень про компоненти методології правоутворення сформулюємо деякі узагальнення щодо головних її ознак для цілей нашого дослідження. Так, встановлено:

- 1) інструментальну (використання засобів і методів) закономірність соціальної детермінації діяльності із правоутворення і правореалізації у системних взаємозв'язках із іншими формами соціального нормотворення (організаційних, публічно-владних, економічних, технічних та ін. засобів впливу на суспільні відносини);
- 2) соціальний зв'язок правової нормотворчості із необхідністю нормативного прогнозування й моделювання суспільно-корисної діяльності [2] та урахуванням практичного стану динаміки якісних змін «розвитку сталого» у оптимальному поєднанні економічних, екологічних, соціальних, культурних та духовних його аспектів;
- 3) публічно-правовий характер нормотворчості, що формує необхідні передумови для об'єднання публічних, колективних і приватних інтересів у сфері інтелектуальної власності, засобів і методів публічних інституцій держави щодо організації повноважень правового захисту та громадянського суспільства для досягнення цілей самозахисту та розвитку.

Якість захисту права інтелектуальної власності на комп'ютерні програми залежить від того наскільки вдасться суб'єктам правотворення застосувати системний підхід у вирішенні таких пов'язаних питань, як ефективність дії правових норм, окремих нормативно-правових актів, застосування необхідних способів правового регулювання, а також чіткого урахування «природних» властивостей і суспільного, економічного, правового, технічного та іншого значення об'єкту правового захисту. Так на даний час комп'ютерні програми за своїми технічними характеристиками є об'єктом правового захисту за нормами 1) авторського права у вихідному або об'єктному коді (Міжнародна Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, Конституція України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про авторське право та суміжні права» та низка інших законів та підзаконних актів щодо діяльності органів державного управління), 2) патентного права у вигляді алгоритмів, що застосовані у програмі, як процес технології (Цивільний кодекс України, Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», 3) у вигляді позначення, назви програми як торговельної марки (Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»).

Також, без урахування і узгодження особливостей змісту багатьох видів соціальних норм і нормативів не можливо якісно здійснювати правове регулювання відносин, наприклад, утворення й функціонування необхідної публічно-сервісної інфраструктури державних органів, закріплення їх функцій, повноважень неурядових установ і організацій колективного управління прав інтелектуальної власності на комп'ютерні програми тощо. Правове регулювання відносин у сфері правового захисту інтелектуальної власності є цілеспрямований, специфічний процес нормотворення й правозастосування за якого відбувається взаємовплив і взаємодія різних за своєю природою соціальних норм в

Written by ПОЗНЯКОВ СПАРТАК ПЕТРОВИЧ, д.ю.н., доцент, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів та природокористування України (м.Київ)
Thursday, 03 October 2019 18:50

залежності від природи, структури, властивостей і соціального значення об'єктів захисту й нормування.

Із урахуванням цих закономірностей практики, вирішення конкретної галузевої методологічної проблеми правової нормотворчості в кінцевому випадку повинно утворити сприяючий нормативно-правовий режим захищеності, рівноправності, рівнозобов'язальності і взаємодії суб'єктів права, органів публічної влади, установ і організацій колективного управління у реалізації спільних соціальних, публічно-правових цінностей, розвитку духовного рівня людини, її творчої особистості в соціальній свободі інноваційного господарювання та вирішення необхідних суспільству проблем добробуту й безпеки.

Таким чином, методологія правотворчості, що спрямовується у відповідності до необхідних етапів проектування, моделювання, систематизації, зміни, доповнення, виключення норм у сфері захисту права інтелектуальної власності комп'ютерні програми може мати або урахувати такі компоненти:

- 1) публічно-правові принципи розвитку сфери інтелектуальної власності і, зокрема реалізація принципу правової захищеності у системі норм спеціального законодавства;
- 2) вироблення класифікації і реалізація цілей, орієнтирів, цінностей права інтелектуальної власності у необхідних сферах соціального життя;
- 3) сфера публічного управління повинна мати чітку інфраструктуру публічно-управлінських правових норм-цілей, норм-завдань, норм-функцій і компетенції;
- 4) можливість застосування необхідних способів систематизації правових норм законодавства, зокрема кодифікації;
- 5) чітко структуровані й методологічно узгоджені предметні сфери права інтелектуальної власності, у тому числі щодо комп'ютерних програм.

Отже, процес правового унормування і організації суспільних відносин насамперед пов'язаний із потребами регулятивного або охоронного впливу на систему досліджених пріоритетних груп відносин, виходячи не лише із наявних проблем практики (латання у пожежному порядку прогалин законодавства), але й із потреби у забезпеченні випереджаючої, прогностичної організації, упорядкування і розвитку суспільних відносин, запобігання відхиленням від суспільно необхідної, нормативної моделі поведінки суб'єктів права.

Список використаних джерел: 1. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник / [Скакун О.Ф. – 3-є вид.] Київ: Алерта; ЦУЛ, 2011. 524 с.

2. Кунев Ю.Д. Проблеми дослідження правових аспектів організації діяльності митної служби URL: [{jcomments on}](http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?)